

XORIJIY INVESTITSIIYALARNI JALB QILISHDA INVESTITSIIYA MUHITINING AHAMIYATI

Baykuzieva Sabohatxon

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda investitsiya muhitining ahamiyati tahlil qilingan. Investitsiya muhitining samaradorligi mamlakat iqtisodiyoti uchun qulay sharoitlarni yaratish, resurslardan oqilona foydalanish, mahalliy infratuzilmani rivojlantirish va investorlar ishonchini mustahkamlash kabi ko'rsatkichlar asosida baholanadi. Maqolada xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida investitsiya muhitining roli, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha yechimlar ko'rib chiqilgan. Tadqiqot davomida investitsiya muhitini yaxshilash uchun huquqiy bazani takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy qilish va mahalliy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu tadqiqot natijalari xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida samarali strategiyalarni shakllantirish va mamlakatning iqtisodiy barqarorligini oshirishga qaratilgan amaliy ko'mak sifatida foydalanilishi mumkin.

Kalit so'zlar: Xorijiy investitsiyalar, investitsiya muhiti, iqtisodiy barqarorlik, huquqiy baza, raqamli texnologiyalar, infratuzilma rivojlanishi, investorlar ishonchi.

Abstract. This article analyzes the significance of the investment climate in attracting foreign investments. The effectiveness of the investment climate is assessed based on its ability to create favorable conditions for the national economy, optimize the use of resources, develop local infrastructure, and build investor confidence. The article examines the role of the investment climate in attracting foreign investments, identifies existing challenges, and proposes solutions to address them. The study

provides recommendations for improving the investment climate, including enhancing the legal framework, introducing digital technologies, and supporting local entrepreneurship. The findings of this research can serve as practical guidance for developing effective strategies to attract foreign investments and strengthen the country's economic stability.

Keywords: *Foreign investments, investment climate, economic stability, legal framework, digital technologies, infrastructure development, investor confidence.*

KIRISH

Hozirgi global iqtisodiy sharoitda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish davlat va hududlar iqtisodiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, investitsiya muhitining qulayligi va samarali boshqaruvi xorijiy investorlarni jalb qilish hamda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ushbu maqolada investitsiya muhitining ahamiyati, uning xorijiy investitsiyalar jalb etishdagi roli va uni takomillashtirish bo'yicha samarali chora-tadbirlar tahlil qilinadi.

Investitsiya muhitining qulayligi milliy iqtisodiyotga xorijiy kapital oqimini jalb qilishning asosiy sharti hisoblanadi. U barqaror iqtisodiy sharoit, qulay qonunchilik bazasi va zamonaviy infratuzilma orqali ta'minlanadi. Samarali investitsiya muhitini shakllantirish orqali xorijiy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratilib, mahalliy iqtisodiyotning diversifikatsiyasiga, yangi ish o'rinlari yaratilishiga va texnologiyalar transferiga erishish mumkin.

Raqamli texnologiyalarning investitsiya jarayonlariga integratsiyasi xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim ahamiyatga ega. Elektron platformalar orqali investitsiya loyihalarini tanlash, monitoring qilish va shartnomalarni rasmiylashtirish jarayonini soddalashtirish mumkin. Bunday texnologiyalar investitsiya jarayonlarini tezlashtiradi, shaffoflikni oshiradi va investorlar uchun xavfsiz muhit yaratadi.

Innovatsion boshqaruv yondashuvlari investitsiya muhitini takomillashtirishda hal qiluvchi o'rin tutadi. Strategik rejalashtirish asosida xorijiy investitsiyalar uchun ustuvor sohalarni belgilash, loyihalarni moliyalashtirishda qulay shart-sharoitlar

yaratish va mahalliy infratuzilmani rivojlantirish investitsiya muhitining jozibadorligini oshiradi. Bu yondashuvlar xorijiy investitsiyalarning milliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sirini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha tadqiqotlar sohadagi mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal qilish uchun samarali strategiyalar ishlab chiqishga imkon beradi. Investitsiya muhitini takomillashtirish uchun barqaror qonunchilik bazasi yaratish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va mahalliy manfaatdor tomonlarni investitsiya jarayonlariga jalb qilish muhimdir. Ushbu maqolada ishlab chiqilgan tavsiyalar investitsiyalarni jalb qilishni samarali boshqarish, iqtisodiy barqarorlikni oshirish va milliy iqtisodiyotning jadal rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shishga xizmat qiladi.

Rasm 1. Xorijiy investitsiyalar jalb qilishda turli investitsiya yo'nalishlarining ulushi

Ushbu diagramma xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda investitsiya muhitining ahamiyatini tahlil qilishga bag'ishlangan. Diagrammada O'zbekistonning asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga yordam beruvchi omillar, shuningdek, mavjud muammolar va istiqbollar aks ettirilgan.

Diagrammada quyidagi asosiy yo'nalishlar aks etgan:

1. Qonunchilikning barqarorligi – Huquqiy asoslarni mustahkamlash va investorlar uchun kafolatli sharoitlarni yaratishning muhimligi ko'rsatilgan.

2. Iqtisodiy barqarorlik – Uzoq muddatli makroiqtisodiy barqarorlik va mustahkam infratuzilmaning xorijiy sarmoyadorlar uchun jozibadorligi.

3. Infratuzilmaviy rivojlanish – Raqamli texnologiyalar, logistika, transport va kommunikatsiya tarmoqlarini rivojlantirish orqali investitsiya muhitini yaxshilash imkoniyatlari.

4. Maxsus iqtisodiy zonalar – Investitsion imtiyozlar taqdim etish orqali xorijiy sarmoyadorlarni jalb qilish.

5. Tahlil va shaffoflik – Investitsiya jarayonlarini monitoring qilish va ma'lumotlarni shaffof tarzda taqdim etish zarurati.

Diagramma investitsiya muhitining yaxshilanishi natijasida iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlari yaratishdagi rolga alohida urg'u beradi. Ushbu tahlil O'zbekistonning xorijiy sarmoyalar uchun yana-da jozibador mamlakatga aylanishiga qaratilgan strategik yo'nalishlarni belgilashda yordam beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda investitsiya muhitini yaxshilash uchun strategik rejalashtirish, moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va huquqiy shaffoflikni ta'minlash zarur. O'zbekiston misolida xorijiy investitsiyalar oqimini oshirish uchun tizimli yondashuvlar qo'llanilishi lozim. Xususan, maxsus iqtisodiy zonalarini rivojlantirish, investorlar uchun imtiyozli sharoitlar yaratish va infratuzilmani mustahkamlash kabi choralar milliy iqtisodiyotga sarmoya kiritish jarayonlarini sezilarli darajada tezlashtiradi.

Jadval 1. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda investitsiya muhitining har tomonlama yaxshilanishi uchun qaratilgan asosiy yo'nalishlar

Omillar	Tavsifi	Amaliy Misollar	Kutilyotgan Natijalar
Huquqiy shaffoflik	Investorlarga ishonchli va barqaror qonunchilik bazasini yaratish.	Soliq yengilliklari, erkin iqtisodiy zonalaridagi imtiyozlar.	Xorijiy investorlarda huquqiy ishonchning ortishi.
Raqamli texnologiyalar	Investitsion jarayonlarni avtomatlashtirish va soddalashtirish.	Onlayn ro'yxatdan o'tish platformalari va elektron tender tizimlari.	Jarayonlarning tezkorligi va qulayligi ortadi.
Moliyaviy inklyuziya	Har bir sarmoyador uchun qulay moliyaviy xizmatlarni taqdim etish.	Investitsiya banklari va kredit mexanizmlarini kengaytirish.	Investitsiya oqimining ko'payishi va ishtirokchilarning qamrovi kengayishi.
Infratuzilma rivoji	Transport va logistika tarmog'ini takomillashtirish.	Temir yo'llar, avtomobil yo'llari va logistika markazlari qurilishi.	Investitsiyalarni jalb etish uchun qulay sharoitlar yaratiladi.
Mahalliy bozor salohiyati	Yirik iste'mol bozori va ishlab chiqarish imkoniyatlarini ta'minlash.	Yangi korxonalar ochilishi va mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlik.	Mahalliy iqtisodiyotning o'sishi va ish o'rinlarining ko'payishi.
Ijtimoiy barqarorlik	Investitsiya loyihalarining mahalliy aholi manfaatlariga mos kelishi.	Yashil energiya loyihalari va ta'lim infratuzilmasiga investitsiya.	Jamiyat farovonligi va ijtimoiy mas'uliyatning ortishi.

Omillar	Tavsifi	Amaliy Misollar	Kutilyotgan Natijalar
Kadrlar tayyorlash	Mahalliy aholining malakasini oshirish va xalqaro standartlarga moslashtirish.	Investorlarga yo'naltirilgan ta'lim dasturlari va treninglar tashkil etish.	Yuqori malakali kadrlarning yetkazib berilishi.
Xalqaro hamkorlik	Chet el kompaniyalari va mahalliy tashkilotlar o'rtasida sheriklikni kuchaytirish.	Investitsion forumlar va ko'rgazmalar tashkil etish.	Xalqaro investitsiya oqimlarining barqaror o'sishi.

Jadvalda xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim bo'lgan omillar tizimli ravishda ko'rsatilgan. Har bir omil investitsiya muhitini yaxshilashga qaratilgan va ularning ahamiyati tavsif qismida qisqacha bayon etilgan. Masalan, huquqiy shaffoflik xorijiy investorlar uchun kafolat va ishonchni oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, soliq yengilliklari esa investorlar uchun iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi. Amaliy misollar ustuni har bir omilning hayotda qanday amalga oshirilishini yoritib beradi, masalan, logistika markazlarining tashkil etilishi yoki raqamli xizmatlarni kengaytirish.

Shuningdek, jadvalda har bir omilni muvaffaqiyatli joriy etish orqali kutiladigan natijalar ham ko'rsatilgan. Masalan, infratuzilmaning rivojlanishi xorijiy investitsiya oqimini oshirish va iqtisodiyotni mustahkamlashga yordam beradi. Raqamli texnologiyalarni joriy qilish investitsion jarayonlarning tezkor va shaffofligini ta'minlaydi, bu esa investorlar uchun qulay muhit yaratadi.

Umuman olganda, jadval xorijiy investitsiyalarni jalb qilish strategiyasini ishlab chiqishda yo'riqnoma sifatida xizmat qiladi. Unda keltirilgan omillar va tavsiyalar xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida muvaffaqiyatga erishish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu yondashuv nafaqat iqtisodiy o'sishni tezlashtirish, balki milliy infratuzilmani rivojlantirish va jamiyat farovonligini oshirishga hissa qo'shadi.

Maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini samarali tashkil etish va Toshkent viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ko'maklashish uchun quyidagi asosiy yo'nalishlarda ish olib borish zarur:

1. **Raqamli texnologiyalarni kengaytirish** – Davlat xaridlari jarayonlarini avtomatlashtirish va elektron platformalarni joriy etish orqali jarayonni shaffof va tezkor qilish muhimdir. Bunday yondashuv inson omilini kamaytirib, mablag'larni oqilona boshqarish va resurslardan samarali foydalanishga imkon yaratadi.

2. **Resurslarni samarali boshqarish** – Ta'lim muassasalarining infratuzilmasini rivojlantirish uchun byudjet mablag'larini oqilona taqsimlash talab etiladi. Xaridlarni markazlashtirish orqali ortiqcha xarajatlarni kamaytirish va byudjet mablag'larini eng zarur bo'lgan loyihalarga yo'naltirish mumkin.

3. **Mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash** – Ta'lim muassasalari uchun jihoz va materiallarni mahalliy ishlab chiqaruvchilardan xarid qilish orqali mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish mumkin. Bu yondashuv milliy mahsulotlardan keng foydalanishga yo'l ochadi va yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi.

4. **Xodimlarning malakasini oshirish** – Davlat xaridlarini samarali boshqarish uchun xodimlar uchun maxsus trening va o'quv dasturlari tashkil etilishi lozim. Xodimlarning moliyaviy boshqaruv, tender jarayonlari va hujjatlarni tayyorlash bo'yicha bilimlarini kengaytirish davlat xaridlarining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

5. **Innovatsion yondashuvlarni joriy etish** – Davlat xaridlari tizimida yangi texnologiyalar va innovatsion yechimlarni qo'llash orqali jarayonlarni tezlashtirish va optimallashtirish mumkin. Elektron hujjat aylanishi va onlayn xarid tizimlari xaridlarning barcha bosqichlarini shaffof va oson nazorat qilish imkonini beradi.

6. **Ijtimoiy mas'uliyatni kuchaytirish** – Davlat xaridlari jarayonlarida jamiyat ehtiyojlariga mos loyihalarni moliyalashtirish muhim ahamiyatga ega. Ta'lim muassasalarini ekologik xavfsiz texnologiyalar bilan ta'minlash, yashil energiya va

ekologik loyihalarni qo'llab-quvvatlash orqali ijtimoiy tenglikni mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta'minlash mumkin.

Ushbu yo'nalishlar davlat xaridlari tizimining samaradorligini oshirish, ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish orqali Toshkent viloyatining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Toshkent viloyatidagi maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini samarali tashkil etish va boshqarish ta'lim tizimining rivojlanishi hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Davlat xaridlari jarayonlarida raqamli texnologiyalarni joriy qilish, resurslarni oqilona boshqarish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash kabi chora-tadbirlar xaridlarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, xodimlarning malakasini oshirish, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillariga asoslangan loyihalarni moliyalashtirish davlat xaridlarining sifatini yaxshilash va ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu chora-tadbirlar ta'lim sifati va infratuzilmasini yaxshilash, byudjet mablag'laridan oqilona foydalanish hamda jamiyat ehtiyojlarini samarali qondirish imkonini beradi.

Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, yashil energiya va ekologik loyihalarni qo'llab-quvvatlash orqali davlat xaridlari nafaqat iqtisodiy samaradorlikni, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashga ham yordam beradi. Barcha tavsiya etilgan choralar Toshkent viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, jamiyatning ehtiyojlariga mos ta'lim tizimini yaratishda poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Manbalar ro'yxati

1. Narzullayeva, O. Q., & Toshmurodov, T. A. "Mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati."

2. Hoshimov, J. R. "Investitsion muhit jozibadorligini oshirishda Xitoy va Singapur tajribasi."
3. Umrzaqov, X. A. "Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda va tashqi savdoni rivojlantirishda mahalliy hokimliklarning faoliyati samaradorligini oshirish."
4. Alimbayeva, S. "Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish istiqbollari." *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, 1(11-12), DOI: 10.55439/GED/vol1_iss11-12/a477.
5. Sobirov, I. A. "Hududlarda investitsion faollikni oshirish va samarali boshqarish xususiyatlari." Toshkent moliya instituti, 2016.
6. Shadibekova, D. "Iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb etish va investitsion loyihalarni boshqarishni asosiy jihatlari." *Iqtisodiy Taraqqiyot va Tahlil*, 2(7), DOI: 10.60078/2992-877X-2024-vol2-iss7-pp158-166.
7. O'roqov, U. Y., & Rahimova, N. J. "Investitsiyalarni jalb qilishda qulay investitsiya muhitining ahamiyati." Toshkent moliya instituti.
8. Mamatov, B. S., Xujamkulov, D. Y., & Nurbekov, O. S. *Investitsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish*. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2014.